

**Program prorodinné politiky města Třebíče
na roky 2013 – 2015**

Obsah

1. Preambule	2
2. Obecná definice cílů	3
3. Analýza současné situace	7
4. Návrhová část.....	10
5. Závěrečné slovo	14

1. Preambule

Předkládaný „Program prorodinné politiky města Třebíče na roky 2013 – 2014“ je zastřešujícím dokumentem, jehož obecným cílem je vytvořit na úrovni města prostředí příznivé rodině a podpořit systémový přístup k opatřením regionální rodinné politiky.

Na tvorbě tohoto strategického rozvojového dokumentu spolupracovalo velké množství odborníků na danou problematiku jak z řad zaměstnanců města Třebíče – odboru sociálních věcí, odboru školství a kultury, odboru správy majetku a investic města, odboru rozvoje a územního plánování, odboru dopravy, příspěvkových organizací města, tak zástupců neziskových organizací – např. Oblastní charity Třebíč, obecně prospěšné společnosti DIANA TŘEBÍČ, občanských sdružení Občanská poradna Třebíč, STŘED, TREMEDIAS, Třebíčské centrum.

Problematika prorodinné politiky byla ve spojitosti s vytvářením dokumentu projednávána v rámci pracovních skupin komunitního plánování sociálních služeb v Třebíči, komise pro sociálně-právní ochranu dětí, komisí Rady města Třebíče (komise sociální, komise Zdravé město a Místní agenda 21, komise pro rozvoj města, komise prevence kriminality a drogové problematiky), Týmu pro mládež Systému včasné intervence Třebíč či v rámci Fóra Zdravého města a místní Agendy 21. Ve strukturách všech těchto institucí jsou zastoupeni představitelé všech relevantních organizací – veřejné správy (státní správy i samosprávy) a neziskových organizací všech typů a zaměření.

V souvislosti s úmyslem vytvoření dokumentu se město Třebíč stalo od 1. června letošního roku jedním z partnerů projektu Kraje Vysočina „Rovnost na Vysočině v kontextu tvorby koncepce rodinné politiky kraje“, jehož cílem je usilovat o prosazení systémových opatření pro plnění principu rovných příležitostí mužů a žen na trhu práce a vytváření podmínek pro soulad rodinného a pracovního života v Kraji Vysočina.

„Program prorodinné politiky města Třebíče na roky 2013 – 2015“ je zpracován v souladu s „Koncepcí rodinné politiky Kraje Vysočina na období 2012 – 2016“, „Strategickým plánem rozvoje města Třebíče pro období 2012 – 2015“, „Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb v Třebíči 2012 – 2016“ a „Koncepcí prevence kriminality a drogové politiky města Třebíče (na léta 2012 až 2016)“. Představuje souhrn dotýkajících se zejména finanční podpory prorodinných aktivit, podpory služeb pro rodinu, podpory společensko-kulturních akcí a osvětové aktivity, podpory spolupráce všech subjektů na místní úrovni pod zorným úhlem naplňování potřeb rodiny, bytové politiky a budování infrastruktury. **Hlavním záměrem je vytvářet ve městě Třebíči systém navzájem provázaných opatření prorodinné politiky, jejichž cílem je fungující rodina ve všech jejích formách.**

2. Obecná definice cílů

Úkolem regionální rodinné politiky je rozpracovat základní směr a rámec rodinné politiky státu. Základním cílem je vytvořit všestranně příznivější společenské klima a podmínky pro rodinu, umožňující lidem realizovat vlastní životní strategie v naplňování partnerských a rodičovských plánů. Respektovat přitom diferencované zájmy a potřeby různých rodinných typů a členů rodin.¹

Obecným cílem je vytvořit na úrovni obcí atmosféru příznivou rodině. Účinná rodinná politika musí být uskutečňována na základě principu subsidiarity a za součinnosti širokého spektra subjektů občanské společnosti. Zavedení a fungování regionální a lokální rodinné politiky je pro rozvoj rodinné politiky stěžejní. Regionální a lokální samosprávy by rodinu a její podporu měly považovat za jednu z priorit. Zejména obce mají v oblasti podpory rodiny široké možnosti, ať už jde o podporu materiální, pořádání společenských akcí rodinného charakteru, poskytování rozmanitých služeb pro rodiny apod. Významným nástrojem regionální a komunální politiky by mělo být další rozšiřování komunitního plánování, které většinou v těch obcích, které se ke komunitnímu plánování přihlásily, zahrnuje i oblast služeb pro rodinu. Umožňuje reflektovat místní specifika a zapojit do zjišťování potřeb, hledání zdrojů a nejlepších řešení v této oblasti všechny aktéry, kterých se daná oblast týká.²

Některá opatření a s tím související rozhodování je tak vhodné realizovat až na úrovni jednotlivých obcí, některá na úrovni krajů a některá na centrální celostátní úrovni. V současných vizích Evropské unie týkajících se rodinné politiky nabývá zejména její lokální úroveň stále větší význam, neboť jednotlivé aktivity zde mohou být zacíleny přímo na specifické potřeby rodin a problémy mohou být řešeny komplexnějším a citlivějším způsobem. Sociální kapacity komunity, opírající se o potřebnou infrastrukturu, mohou nejlépe pomáhat rodinám snižovat stres a zvyšovat jejich schopnost lépe reagovat na změny životních podmínek. Váha obcí v rodinné politice by měla být posílena zejména proto, že jsou blízko rodinám, znají terén a jsou informovanější. Komunální rodinná politika tak může být osobnější a účinnější. Obce by pak měly disponovat i dostatečnými zdroji k řešení identifikovaných problémů.³

- Podpora rodičovství a rodinné soudržnosti
- Finanční podpora rodiny a bydlení
- Podpora služeb pro rodiny
- Podpora seniorů
- Umožnění slučitelnosti profesních a rodinných rolí
- Zajištění existence všeobecně teritoriálně a finančně dostupné sítě mateřských škol
- Posílení spolupráce školy a rodiny
- Využití potenciálu škol ve výchově dětí k odpovědnému partnerství, manželství a rodičovství
- Prevence neplodnosti
- Vytváření prorodinného klimatu ve zdravotnických zařízeních po dobu hospitalizace dětí předškolního a školního věku.

¹ *Národní koncepce rodinné politiky*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2005. s. 9

² Tamtéž. s. 56

³ *Koncepce rodinné politiky Kraje Vysočina na období 2012–2016*. Jihlava: Kraj Vysočina, 2012. s. 18

- Rozvíjení systému preventivních prohlídek u dětí
- Podpora rodin se specifickou potřebou (vícedětná rodina, neúplná rodina, rodina s členem se zdravotním postižením, rodina v systému náhradní rodinné péče, romská rodina a rodina přistěhovalců)
- Podpora rodiny na úrovni obcí⁴

Ministerstvo práce a sociálních věcí cíle regionální rodinné politiky formuluje jako vytváření příznivých podmínek pro vznik a fungování rodin prostřednictvím souhrnu provázaných opatření, spočívajících nejen ve finanční podpoře rodin, ale zejména v podpoře služeb pro rodinu, společensko-kulturních akcí, vzdělávacích a osvětových aktivit, dostupného bydlení, dále přizpůsobováním a budováním infrastruktury a dále pak definuje tyto specifické cíle regionální rodinné politiky:

1. Dostat rodinu do centra pozornosti regionálních a místních samospráv, tj. v praxi uplatňovat prorodinný úhel pohledu na všechny záležitosti, které se dotýkají života rodin.
2. Podpořit schopnost rodin jednat autonomně při výkonu přirozených funkcí rodiny (reprodukční, ekonomicko-zabezpečovací, socializační a kulturně výchovné, emocionální a podpůrné).
3. Vytvořit podmínky k diferencované podpoře rodin v jejich různých vývojových fázích.
4. Zapojit všechny aktéry na místní úrovni a usilovat o jejich efektivní spolupráci.
5. Motivovat a povzbuzovat rodiny v jejich angažovanosti při tvorbě a realizaci regionální rodinné politiky.
6. Zajistit dostatečnou informovanost občanů o opatřeních, aktivitách rodinné politiky a situaci rodin v regionu či o případných dalších opatřeních týkajících se rodin a dostatečně tato opatření a aktivity propagovat.⁵

Obce mají blíže k lidem a jejich potřebám a jsou schopny na základě podnětů pomoci konkrétních cílených opatření vytvářet na místní úrovni prostředí přátelské rodině. Jejich úloha by měla být:

1. iniciační – iniciace prorodinných aktivit a podněcování občanů k aktivnímu podílení se na jejich plánování, příp. realizaci (např. zřízením systému, který by zachycoval jejich podněty);
2. realizační – realizace prorodinných aktivit (vytváření podmínek k poskytování služeb pro rodiny, pořádání akcí pro rodiny apod.) a vyhledávání rodin se specifickými potřebami (včetně monitorování jejich problémů);
3. propagační – propagace jednotlivých prorodinných aktivit a vůbec rodinné politiky jako takové;
4. informativní – informování občanů o celkové situaci rodin a prorodinných opatřeních v obci i na regionální a celostátní úrovni.⁶

V odborné literatuře je za základní cíle komunální a regionální rodinné politiky považováno:⁷

- posílit sociální, kulturní, ekonomickou a zdravotní infrastrukturu;

⁴ *Národní koncepce rodinné politiky*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2005.

⁵ *Rodinná politika na úrovni krajů a obcí, Metodické „doporučení“ Ministerstva práce a sociálních věcí ČR*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2008, s. 11–12

⁶ Tamtéž. s. 14

⁷ KUCHAROVÁ, Věra et al. *Životní podmínky a potřeby rodin v hlavním městě Praze*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i., 2009. s. 12

- vytvořit prorodinné klima, v němž bude zvláště mladým lidem umožněno uskutečnit jejich životní plány v oblasti rodinného života;
- posílit rodiny v jejich schopnosti vytvářet a rozvíjet lidský potenciál a jednat autonomně (posílení vlastní kompetence);
- umožnit diferencovanou podporu rodinám podle fází rodinného cyklu a specifických potřeb;
- zajistit spolupráci všech subjektů poskytujících služby a podporu rodinám.

Obce, kde je zřejmá proaktivní rodinná politika, splňují následující znaky:⁸

- staví rodiny a děti do popředí;
- životní prostor obce obsahuje a spojuje různé dílčí oblasti;
- bere v potaz speciálně „naši“ obec, „naše“ potřeby a možnosti;
- dovoluje a předpokládá aktivní účast občanů;
- její činnost je pro obyvatele obce transparentní;
- usiluje o stálost a dlouhodobost;
- podporuje kreativní a inovační potenciál;
- zlepšuje a posiluje sociální klima;
- viditelně se projevuje úpravami různých opatření;
- dopomáhá obci k větší atraktivitě.

Role a cíle rodinné politiky jsou také určovány „tradicí“ v dané společnosti, ale i tím, kdy je efektivnější zajišťování některých funkcí rodiny institucemi místo rodinou samotnou. Hlavním cílem rodinné politiky ve městě Třebíči je podpora rodin ve výkonu jejich přirozených funkcí – podpora vzniku funkčních rodin, kvality rodinného života a vhodných podmínek pro rodiny – a zároveň realizace intervencí ve prospěch rodin v obtížné situaci. Specifické cíle v základních oblastech podpory z hlediska potřeb rodin ve městě Třebíči jsou pak konkrétněji vyjádřeny v jednotlivých opatřeních návrhové části této koncepce.

Vymezení prostoru pro rodinnou politiku na úrovni obcí stanoví zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Podle odst. 2) § 109 tohoto zákona může rada obce zřídit odbor pro rodinu či oddělení rodinné politiky. Zastupitelstvo obce může zřídit jako svůj iniciativní a kontrolní orgán, výbor pro rodinu – podle odst. 1) § 117 a rada obce může zřídit jako svůj iniciativní a poradní orgán, komisi pro rodinu – odst. 1) § 122). Obec rovněž může samostatnou funkci pracovníka obecního úřadu vyčleněného pouze na realizaci/koordinaci rodinné politiky.

Realizace rodinné politiky města by do budoucna měla být provázána zejména s následujícími oblastmi – **školství, bydlení, sociální oblast, volnočasové aktivity, doprava, zdravotnictví a bezbariérovost a bezpečnost.**

Vzdělávací instituce jsou jedním z významných aktérů rodinné politiky. Zasahují do života rodin v několika jejich fázích. Jedná se zejména o mateřské školy pečující o děti od 3 do 6 let věku, základní školy, jejichž prostřednictvím děti musí splnit povinnou školní docházku a střední školy. Vedle veřejných institucí (obecních, krajských nebo státních) existují i soukromá zařízení, která jsou plně či volně zapojena do tohoto systému. Nově platná legislativa umožnila vznik podnikových mateřských

⁸ POTŮČEK, Martin – SKÁLA, Vít – HEJZLAROVÁ, Eva – GEISLER, Hana – DOBIÁŠOVÁ, Karolína. *Rodinná politika na regionální a lokální úrovni: závěrečná zpráva výzkumného projektu*. Praha: CESES, 2011. s. 13

škol, které jsou určeny pro zaměstnance konkrétního zaměstnavatele. Tato zařízení spadají do stejného režimu jako ostatní mateřské školy zřizované soukromým subjektem. Nejproblematictější kategorií jsou tříleté a mladší děti.

Je nespornou skutečností, že kvalita **bydlení** určuje svým způsobem kvalitu života jedince i jeho jednání a že zajištění dostupného bydlení je prevencí případného sociálního vyloučení. Zajištění bydlení je v základu osobní odpovědností jednotlivce. V každé společnosti však existují lidé, kteří si prostředky na své bydlení z objektivních důvodů nejsou schopni zajistit sami. V zákoně o obcích se v odst. 2 § 35 uvádí, že obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů, mimo jiné o uspokojování potřeby bydlení.

Oblast sociální je ze všech sledovaných oblastí na úrovni obcí snad nejvíce propracovaná, a to díky jasnému legislativnímu vymezení těchto služeb (zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí) a aktivnímu využívání komunitní plánování v oblasti plánování sociálních služeb.

Za základ rodinných **volnočasových aktivit** je na úrovni samosprávy vnímáno sportovní vyžití a různé zájmové kroužky, školní družiny, školní kluby, domovy dětí a mládeže a prázdninové tábory. Patří sem však i činnost mateřských a rodinných center a dalších převážně neziskových institucí.

Dopravu lze mezi sledované oblasti zařadit z důvodu silného vlivu dojíždění do zaměstnání, do škol a také za volnočasovými aktivitami. Dojíždění ovlivňuje čas a finanční prostředky dojíždějících, tj. veličiny, jež mají přímý vliv na fungování rodiny. Rovněž za tuto oblast podle zákona o obcích zodpovídá obec v samostatné působnosti

Zajištění základní **zdravotní péče** pro občany obce spočívá především v zabezpečení její dostupnosti.

Důležitou oblastí v oblasti rodinné politiky je také **bezbariérovost a bezpečnost** občanů, to znamená oddělování zranitelných účastníků silničního provozu od ostatního, zejména automobilového, provozu. Tato oblast se dotýká obcí především jako vlastníků místních komunikací. Řešením jsou stezky pro chodce a cyklisty, zařízení k zabezpečení přechodů pro chodce v obcích (světelná signalizační zařízení, ochranné ostrůvky, nasvětlení přechodů a jejich vhodné umístění apod.). Zastupitelstvo obce může obecně závaznou vyhláškou zřídit jako orgán obce, obecní policii – odst. 1) § 1 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, která může výraznou měrou přispívat ke zvyšování bezpečného prostředí ve městě.

Děti by neměly být vnímány jako handicap pro úspěšný život. Prorodinná opatření by též měla směřovat k dlouhodobě udržitelnému sladění pracovního a rodinného života, a to i s ohledem na rodiny, kde se o dítě stará pouze jeden z rodičů, nebo kde se členové rodiny starají o hendikepovaného, dlouhodobě nemocného nebo nesoběstačného rodinného příslušníka. V opatřeních rodinné politiky by neměla chybět ani opatření usnadňující péči o (pra)rodiče, kteří v pokročilém věku mohou vyžadovat zvláštní péči.

3. Analýza současné situace

K 31. prosinci 2011 žilo ve městě Třebíči 37 575 obyvatel. Velký růst počtu obyvatel je patrný v letech 1961 a 1991, v tomto období počet obyvatel města vzrostl téměř dvakrát. Ve srovnání let 1869 a 2001 se počet obyvatel města téměř ztrojnásobil. Od roku 1999 dochází k trvalému poklesu obyvatel města. Ve srovnání roku 2011 s rokem 1991 se počet obyvatel snížil o 2 129 osob. Za nejvýznamnější faktor ovlivňující vývoj počtu obyvatel obce je obvykle považována nabídka pracovních příležitostí v obci a regionu. Z ostatních faktorů je to především vybavenost, dopravní poloha (zejména ve vazbě na velká města), obytné prostředí (včetně životního prostředí) a rekreační předpoklady obce jejího okolí.

Tab. č. 1: Vývoj počtu obyvatel ve městě Třebíči⁹

Rok	Počet obyvatel	Rok	Počet obyvatel	Rok	Počet obyvatel
1900	15 309	1998	39 856	2005	38 654
1921	17 191	1999	39 755	2006	38 596
1950	20 257	2000	39 709	2007	38 493
1971	21 846	2001	39 022	2008	38 362
1991	39 704	2002	38 963	2009	38 156
1996	39 816	2003	38 785	2010	37 836
1997	39 825	2004	38 715	2011	37 575

Většinu obyvatelstva města tvoří ženy. K 31. prosinci 2011 jich bylo o 891 více nežli mužů. Ve srovnání s rokem 1991 se tento rozdíl snížil, v tomto roce bylo více žen než mužů o 966.

Tab. č. 2: Počet mužů a žen ve městě Třebíči¹⁰

Rok	Celkem	Muži	%	Ženy	%
1991	39 704	19 369	48,8	20 335	51,2
1996	39 816	19 351	48,6	20 465	51,4
1997	39 825	19 360	48,6	20 465	51,4
1998	39 856	19 369	48,6	20 487	51,4
1999	39 755	19 329	48,6	20 426	51,4
2000	39 709	19 277	48,5	20 432	51,5
2001	39 022	18 885	48,4	20 137	51,6
2002	38 963	18 859	48,4	20 104	51,6
2003	38 785	18 772	48,4	20 013	51,6
2004	38 715	18 738	48,4	19 977	51,6
2005	38 654	18 717	48,4	19 937	51,6
2006	38 596	18 700	48,4	19 896	51,6
2007	38 493	18 618	48,4	19 875	51,6
2008	38 362	18 581	48,4	19 781	51,6
2009	38 156	18 516	48,5	19 640	51,5
2010	37 836	18 340	48,5	19 496	51,5
2011	37 575	18 342	48,8	19 233	51,2

⁹ Strategický plán rozvoje města Třebíče pro období 2012 – 2015. Analytická část: Profil města Třebíče. Třebíč: Město Třebíč, 2012. s. 13

¹⁰ Tamtéž. s. 14

Na konci roku 2011 žilo ve městě 26 753 osob ve věku 15–64 let, tedy v produktivním věku. To představuje 71,2 % z celkového počtu obyvatelstva města.

Tab. č. 3: Věková struktura obyvatelstva města Třebíče dle věkových skupin a podíl jednotlivých věkových skupin k celkovému počtu obyvatel¹¹

Rok	Muži						
	0–14	%	15–64	%	65+	%	
1997	4 160	10,4	13 688	34,4	1 512	3,8	
2008	2 823	7,4	13 769	35,9	1 989	5,2	
2009	2 799	7,3	13 638	35,7	2 079	5,4	
2010	2 750	7,3	13 476	35,6	2 114	5,6	
2011	2 765	7,4	13 344	35,5	2 233	5,9	
Rok	Ženy						
	0–14	%	15–64	%	65+	%	
1997	4 030	10,1	14 023	35,2	2 412	6,1	
2008	2 619	6,8	14 160	36,9	3 002	7,8	
2009	2 579	6,8	13 994	36,7	3 067	8,1	
2010	2 564	6,8	13 781	36,4	3 151	8,3	
2011	2 582	6,9	13 409	35,7	3 242	8,6	
Rok	Celkem						Celkem
	0–14	%	15–64	%	65+	%	
1997	8 190	20,5	27 711	69,6	3 924	9,9	39 825
2008	5 442	14,2	27 929	72,8	4 991	13,0	38 362
2009	5 378	14,1	27 632	72,4	5 146	13,5	38 156
2010	5 314	14,0	27 257	72,0	5 265	14,0	37 836
2011	5 347	14,2	26 753	71,2	5 475	14,6	37 575

K základním demografickým ukazatelům, kterými lze hodnotit věkovou strukturu populace, patří index stáří. Jeho hodnota určuje poměr počtu obyvatel v tzv. poproduktivní věkové kategorii (65 let a více) k počtu obyvatel mladších 15 let (předproduktivní složka populace). Tento ukazatel v posledních letech trvale roste.

Tab. č. 4: Index stáří pro město Třebíč od roku 2007 do roku 2011

Rok	Počet obyvatel v předproduktivním věku	Počet obyvatel v poproduktivním věku	Index stáří
2007	5 599	4 799	85,71
2008	5 442	4 991	91,71
2009	5 378	5 146	95,68
2010	5 314	5 265	99,07
2011	5 347	5 475	102,39

¹¹ Tamtéž. s. 15

Nejvíce obyvatel města je svobodných nebo ženatých/vdaných. Počet vdov téměř pětkrát převyšuje počet vdovců.

Tab. č. 5: Obyvatelstvo ve městě Třebíči dle rodinného stavu¹²

Rodinný stav	Obyvatelstvo dle rodinného stavu			Podíl v %
	Muži	Ženy	Celkem	
Ženatý, vdaná	7 754	7 829	15 583	41,59
Rozvedený, rozvedená	1 860	2 453	4 313	11,51
Svobodný, svobodná	8 245	6 948	15 193	40,54
Vdovec, vdova	404	1 975	2 379	6,35
Partnerství	2	1	3	0,01
Celkem	18 265	19 206	37 471	100,00

Celkový růst (úbytek) populace je výsledkem kombinace čtyř charakteristik pohybu obyvatelstva. Jeho výpočet určuje součet počtu živě narozených a přistěhovaných obyvatel do daného regionu, odečítá se počet zemřelých a vystěhovaných osob. V letech 2003 až 2011 se počet obyvatel snížil. Hlavním důvodem je skutečnost, že převažuje počet osob, které se vystěhovaly, nad osobami, které se do města přistěhovaly. Počet narozených mužů po celou sledovanou dobu převyšuje počet zemřelých, tento trend je s výkyvy viditelný také u žen, kde počet narozených převyšuje zemřelé ženy. Největší úbytek je zaznamenán v roce 2010, kdy byl zaznamenán záporný celkový přírůstek ve výši 320 osob.

Tab. č. 6: Celkový přírůstek ve městě Třebíči¹³

		Rok								
		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Muži	Př-Vy	-105	-76	-69	-56	-119	-145	-115	-183	-148
	Na-Ze	18	42	48	39	37	108	34	7	30
	CP	-87	-34	-21	-17	-82	-37	-81	-176	-118
Ženy	Př-Vy	-105	-25	-35	-77	-91	-153	-173	-171	-175
	Na-Ze	17	-10	-5	36	70	59	48	27	17
	CP	-88	-35	-40	-41	-21	-94	-125	-144	-158
Celkem	Př-Vy	-210	-101	-104	-133	-210	-298	-288	-354	-323
	Na-Ze	35	32	43	75	107	167	82	34	47
	CP	-175	-69	-61	-58	-103	-131	-206	-320	-276

¹² Zdroj: Městský úřad Třebíč, odbor správních činností, oddělení matrik a evidence obyvatel – stav k 20. listopadu 2012

¹³ *Strategický plán rozvoje města Třebíče pro období 2012 – 2015. Analytická část: Profil města Třebíče.* Třebíč: Město Třebíč, 2012. s. 19

4. Návrhová část

Program prorodinné politiky města Třebíče chce systematicky podporovat rodiny prostřednictvím vzájemně propojených opatření týkajících se různých oblastí života rodiny. Nejedná se přitom převážně o přímou finanční podporu rodin, nýbrž spíše o vytváření podmínek, popularizaci tématu, předávání příkladů dobré praxe, spolupráci všech aktérů apod.

Systematicky je návrhová část členěna následujícím způsobem::

- a) oblast podpory,
- b) cíl,
- c) popis a návrh jednotlivých opatření.

Podporované projekty či záměry mohou tematicky spadat i do několika opatření a měly být provázány hlavně s následujícími oblastmi – školství, bydlení, sociální oblast, volnočasové aktivity, doprava, zdravotnictví a bezbariérovost a bezpečnost.

Oblast podpory 1: Podpora vytváření příhodných socio-ekonomických podmínek pro rodiny

Cíl: Nabízet takové formy a rozsah podpory a pomoci, které prospívají soudržnosti rodiny a současně respektují její autonomii.

Popis opatření: Opatření zahrnují podporu veškerých vnějších podmínek života rodin. Jedná se zejména o finanční podporu neziskových prorodinných organizací, dotace do infrastruktury zohledňující potřeby členů rodin v závislosti na jednotlivých životních fázích atd.

Návrh opatření:

- 1.1. Podpora prorodinných aktivit v rámci Grantového systému Zdravého města Třebíč
- 1.2. Podpora sociálního a startovacího bydlení
- 1.3. Podpora provozu Family Pointu
- 1.4. Podpora provozu Senior Pointu
- 1.5. Spolupráce při nalezení nebo vybudování vhodnějších prostor pro Domov pro matky
- 1.6. Podpora vytvoření azylových lůžek pro ženy a otce s dětmi a hygienického servisu pro ženy
- 1.7. Podpora budování kapacity zařízení pečujících o děti předškolního věku
- 1.8. Podpora přípravy předškolních dětí z nepodněného prostředí nebo sociálně znevýhodněné před vstupem na základní školu
- 1.9. Podpora rozvoje školních družin
- 1.10. Podpora výstavby zařízení pro volný čas dětí (Domu dětí a mládeže, dětských hřišť, budování dětských koutků, zpřístupnění školních hřišť rodinám s dětmi)
- 1.11. Monitorování potřeby a podpora dalšího zlepšení bezbariérovosti
- 1.12. Legislativní angažovanost města ve prospěch opatření pro rodiny s dětmi zejména v rámci připomínkování právních předpisů

Oblast podpory 2: Podpora sladování pracovního a rodinného života

Cíl: Cílem je umožnit rodičům sladění pracovního a rodinného života, aniž by se museli vzdát rodičovství nebo na své profesní kariéry. Zavádění prorodinných opatření v orgánech a organizacích

města Třebíče. Motivování zaměstnavatelů k zohledňování zájmů zaměstnanců/zaměstnankyň jako rodičů. Motivování pečujících rodičů k udržení zaměstnatelnosti na trhu práce.

Popis opatření: Opatření zahrnují podporu aktérů trhu práce (zaměstnavatelů i zaměstnanců) – s cílem vytvoření vyvážených podmínek pro realizaci svobodné volby zapojení rodičů na trhu práce a současně přispívajících k pohledu na rodinu a profesní sféru jako rovnocenné zdroje společenské prosperity. Zohledňování zájmů zaměstnanců/zaměstnankyň města jako rodičů a realizace prorodinných opatření v personální politice města Třebíče a jeho příspěvkových organizací (zavádění flexibilních pracovních úvazků, alternativních forem zaměstnání a dalších školení zaměstnanců). Zavádění flexibilních pracovních úvazků, alternativních forem zaměstnání a dalších školení zaměstnanců a podporu souvisejících aktivit zaměstnavatelů. Opatření dále zahrnují aktivity, motivující k sebevzdělávání, k prohlubování dovedností získaných prací pro rodinu, ke schopnosti sebereprezentace na trhu práce a k respektu vůči zájmům zaměstnavatelů, jež celkově umožňují opětovný návrat na trh práce.

Návrh opatření:

- 2.1 Podpora zavádění prorodinných opatření na městském úřadu
- 2.2 Podpora zavádění prorodinných opatření v příspěvkových organizacích města
- 2.3 Podpora fungování Koordinačního centra práce na dálku
- 2.4 Podpora projektů zaměřených na sladování pracovního a rodinného života a rovných příležitostí
- 2.5 Podpora projektů motivujících k tvorbě prorodinného klimatu v zaměstnání
- 2.6 Podpora školení zaměstnavatelů i zaměstnanců v problematice sladování práce a rodiny
- 2.7 Podpora posilování společenské odpovědnosti firem vůči městu
- 2.8 Podpora organizací poskytujících programy pro rodiče v oblasti sladování pracovního a rodinného života.
- 2.9 Podpora vzniku alternativních a inovativních forem péče o děti umožňujících pečujícím rodičům opětovný návrat na trh práce (firemní školky, dětské koutky či dětské skupiny)
- 2.10 Podpora osob pečujících o zdravotně postiženého člena rodiny nebo seniora a jejich případného návratu na trh práce

Oblast podpory 3: Podpora služeb pro rodiny

Cíl: Podporovat služby napomáhající plnění funkcí rodiny, aniž by byla dotčena její autonomie.

Popis opatření: Opatření zahrnují podporu služeb pro rodiny, které doplňují základní rodinnou péči zajišťovanou vlastními silami rodiny – služby určené rozvoji partnerských vztahů a rodičovských kompetencí; služby posilující zdravý životní styl; služby podporující výchovu k občanské odpovědnosti s cílem prevence patologických jevů; služby doplňující institucionální a neinstitucionální péči o děti a služby podporující mezigeneračního soužití.

Návrh opatření:

- 3.1 Podpora služeb pro rodiny zaměřených na prohlubování rodičovských kompetencí
- 3.2 Podpora programů pro školy zaměřených na výchovu a vzdělávání mládeže k zodpovědnému partnerství a rodičovství, posilování odpovědnosti za funkčnost a stabilitu vlastní vytvořené rodiny a prosociálního chování

- 3.3 Podpora profesionalizace a kvality služeb pro rodinu
- 3.4 Podpora poradenství a rodinných mediačních služeb
- 3.5 Podpora propojování aktivit zaměřených na rodinu
- 3.6 Podpora prorodinného klimatu v sociálních i zdravotnických zařízeních
- 3.7 Podpora sítě sociálních služeb pro rodiny s dětmi
- 3.8 Podpora zapojení seniorů do možnosti hlídání dětí v zaměstnaných rodinách, které nemají vlastní prarodiče
- 3.9 Podpora akcí pro rodiny s dětmi
- 3.10 Podpora sítě nekuřáckých a rodině přátelských restaurací
- 3.11 Opatření na podporu vzdělávání dětí a mládeže
- 3.12 Opatření na podporu zdraví
- 3.13 Podpora duchovních, kulturních, sportovních a volnočasových aktivit rodin
- 3.14 Podpora projektů pro rozvoj volnočasových aktivit pro děti a mládež
- 3.15 Podporu aktivit mateřských a rodinných center
- 3.16 Podpora inovativních aktivit pro seniory (dobrovolnictví seniorů při péči o děti apod.)
- 3.17 Podpora aktivního způsobu života seniorů a jejich zapojení v rámci rodiny
- 3.18 Podpora náhradních rodin a pěstounské péče
- 3.19 Podpora sítě sociálních služeb pro rodiny se seniory

Oblast podpory 4: Podpora prostředí přátelského rodině

Cíl: Podporovat informovanost médií a veřejnosti o všech aktivitách města a dalších subjektů na podporu rodiny. Podporovat vzájemnou spolupráci různých aktérů rodinné politiky za účelem vytvoření prorodinného klimatu ve společnosti.

Popis opatření: Opatření zahrnují veškerou mediální agendu spojenou s již realizovanými nebo připravovanými opatřeními na úrovni rodinné politiky města (včasné informování médií a veřejnosti, propagaci aktivit, programů a služeb). Opatření dále zahrnují výměnu informací a setkávání formou kulatých stolů za účelem vytváření podmínek (infrastruktury) pro součinnost obcí a firem, medializaci příkladů dobré praxe a motivaci firem při jejich podpoře prorodinných aktivit nestátních neziskových organizací atd.

Návrh opatření:

- 4.1 Zveřejňování příkladů dobré praxe, zajištění prezentace subjektů provádějících prorodinná opatření
- 4.2 Propagace prorodinných hodnot, popularizace rodičovské role a angažovanosti mužů v bezprostřední péči o rodinu
- 4.3 Podpora posilování informovanosti rodičů a nejširší veřejnosti o aktivitách sloužících rozvoji rodinného života
- 4.4 Podpora rodinného a manželského poradenství
- 4.5 Podpora tvorby nových informačních materiálů přispívajících k vytváření prorodinného klimatu ve městě
- 4.6 Podpora projektů na odstranění mezigenerační rivality a budování vzájemné solidárnosti

- 4.7 Podpora projektů zaměřených na rozvoj prorodinné politiky ve městě
- 4.8 Zapojení města Třebíče do soutěže „Obec přátelská rodině“
- 4.9 Zapojování občanů do diskuze o podobě prostředí přátelského rodině
- 4.10 Podpora organizace diskusních setkání o rodině či k problematice sladování práce a rodiny
- 4.11 Zavádění prorodinných opatření v institucích na úrovni města

Oblast podpory 5: Podpora bezpečného prostředí pro rodiny

Cíl: Podporovat veškeré aktivity směřující k prevenci bezpečnostních rizik a napomáhající vytváření bezpečného prostředí pro rodiny.

Popis opatření: Opatření zahrnují podporu služeb, projektů a programů prevence bezpečnostně rizikových jevů a podporu výchovy k občanské odpovědnosti.

Návrh opatření:

- 5.1 Podpora primární prevence sociálně-patologických jevů (rizikového chování) ve školách
- 5.2 Podpora systému včasné intervence
- 5.3 Podpora služeb pro rodiny s dětmi v krizové situaci
- 5.4 Podpora nízkoprahových zařízení pro děti a mládež
- 5.5 Podpora terénních programů pro děti a mládež
- 5.6 Podpora krizové intervence a zřízení lůžek okamžité pomoci
- 5.7 Podpora služeb pro rodiny v krizové situaci s nesoběstačným (nemocným, starým, postiženým) rodinným příslušníkem
- 5.8 Podpora přizpůsobování infrastruktury požadavkům rodin na zdravé a bezpečné prostředí
- 5.9 Podpora bezpečnosti dopravy a bezpečnosti ve městě
- 5.10 Podpora výchovy k občanské odpovědnosti
- 5.11 Pravidelné sledování bezpečnostní situace ve městě Třebíči z hlediska dětí a seniorů

5. Závěrečné slovo

Vážení spoluobčané,

tento „Program prorodinné politiky města Třebíče na roky 2013 – 2015 byl schválen na 8. zasedání Zastupitelstva města Třebíče konaném dne 13. prosince 2012 usnesením č. 35/8/ZM/2012.

Je dalším z řady strategických dokumentů města Třebíče a město v něm definuje cíle a stanovuje opatření směřující k podpoře rodiny a rodinného života svých občanů.

Svůj zájem o rozvoj rodinné politiky města a podporu rodiny město deklaruje také tím, že je v současné době partnerem projektu Kraje Vysočina „Rovnost šancí na Vysočině“, jehož cílem je, mimo jiné, také aktualizace „Koncepce rodinné politiky Kraje Vysočina“.

Myslím si, že je velice důležité dosáhnout obecné shody, co se týče hodnoty rodiny a rodičovství. Rodinu a rodičovství je nutno ustat vnímat pouze jako soukromou záležitost do té míry, že tento postoj legitimizuje nevšímavost státu (i jednotlivých obcí) k zájmům a potřebám rodin s dětmi a k neporozumění jejich významu pro budoucí rozvoj společnosti. Rodina musí být chápána jako zdroj lidského bohatství, který je pro další zdárný vývoj společnosti naprosto nezbytný.

Ačkoliv je důležitost rodiny a rodičovství na mnoha místech vehementně deklarována, prohrává s výkonově orientovanými hodnotami, které v současné době společnost vyžaduje. Zajištění rodiny a výchova dětí jsou ve srovnání s výkonem povolání chápány, z hlediska společnosti, jako méně významné, což dosvědčuje oslabená pozice zaměstnanců (rodičů a převážně žen) na trhu práce a velice nízké finanční ohodnocení péče o dítě.

Je nutné a potřebné podporovat fungování rodin, které by měly vytvářet pevné zázemí pro všechny své členy. Je třeba vycházet z toho, že dobrými a zodpovědnými rodiči se lidé nerodí a nestávají zcela samozřejmě. Výchova k hodnotnému rodičovství v současné rodině mnohdy selhává, a proto je třeba provádět opatření k výchově k dobrému a zodpovědnému partnerství, manželství a rodičovství. Rovněž přetrvávající stereotyp rozdělení role muže a ženy není již v současné době opodstatněné. Je zapotřebí napomáhat většímu zapojení mužů do péče o děti, protože nejen zlepšuje a posilňuje jejich otcovský vztah k dětem, ale také posiluje vzájemný partnerský vztah rodičů a kladně působí na celkovou stabilitu a funkčnost rodiny. Větší angažovanost mužů v rodině rovněž dovolí slučitelnost profesní a rodinné role žen.

Podpora fungování rodin ze strany města Třebíče nespočívá pouze ve finanční podpoře, avšak především ve vytváření prostředí spolupráce mezi městem a neziskovými organizacemi i mezi neziskovými organizacemi navzájem.

Věřím, že tento dokument a především realizace jednotlivých opatření v něm stanovených alespoň částečně přispěje k řešení výše uvedených problémů a pomůže jednotlivým neziskovým organizacím získávat finanční prostředky z veřejných zdrojů. Poděkování patří všem zástupcům neziskových organizací, zaměstnancům města, politikům, ale rovněž občanům, kteří ke vzniku dokumentu přispěli.

Ing. Marie Černá
místostarostka města Třebíče